

Professori (emeritus) Juha Karhu, Lapin yliopisto

Perustuslakivaliokunta 8.11.2017 klo 9:30: HE 54/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista sekä laeiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

1. Asian tausta

Euroopan Unionin (jäljempänä unioni) ns. yhteistyöasetus sisältää kuluttaja- ja muille viranomaisille osoitettuja valvonta- ja toimenpidetehtäviä. Suomen oikeusjärjestyksen yhtenäisyyden ja johdonmukaisuuden kannalta on perusteltua muuttaa kansallista sääntelyämme asetuksen mukaiseksi siitä huolimatta, että asetus on suoraan velvoittavaa oikeutta kaikissa jäsenvaltioissa. Periaatteelliselta kannalta on myös tärkeää unionin asetusten suhde kansallisiin perusoikeusnormeihin. Vaikka perustuslain 106 § sanamuotonsa mukaisesti koskee vain kansallista lainsäädäntöä, on jälleen Suomen oikeusjärjestyksen yhtenäisyyden ja johdonmukaisuuden kannalta tärkeää selvittää, missä määrin ja millä tavoin unionin asetukset ovat mahdollisimman yhteensopivia Suomen perusoikeuksien kanssa.

Yhteistyöasetus ei välttämättä edellytä kaikkien nyt esillä olevien muutosten tekemistä myös kansallisen kaupankäynnin osalta. Siksi on tärkeää selvittää myös sitä, millä tavoin ns. kansallisen liikkumavaran käyttämistä (oikeastaan: käyttämättä jättämistä) on arvioitava perusoikeuksien kannalta.

Arviointien kannalta on myönteisesti pantava merkille, että lakiesityksiin sisältyy jäsennelty ja varsin yksityiskohtainen säätämisyjärjestysosuus (HE 54/2019 vp s. 70-76).

2. Elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan kannalta keskeiset muutosesitykset

Tässä lausunnossa keskityn arvioimaan kolmea erityisesti elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan kannalta merkittävää esitettyä muutosta: seuraamusmaksu, koeostot sekä verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimenpiteet.

2.1. Seuraamusmaksu

Pidän esitystä seuraamusmaksusta elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan kannalta merkittävimpänä yksittäisenä muutosesityksenä nykytilaan, vaikka osalla tässä esityksessä tarkoitetuilla viranomaisilla on ollut jo nykyin toimivalta määrätä seuraamusmaksuja. Muutoksen periaatteellista merkittävyyttä korostaa vielä se, että laajennettu seuraamusmaksu tulisi koskemaan rajatylittävän kaupankäynnin ohella myös kansallista kaupankäyntiä. Lisäksi esitetyn muutoksen välttämättömyys yhteistyöasetuksen sisältämien keinojen tehokkaan ja toimivan täytäntöönpanon kannalta ei ole yksiselitteinen (ns. kansallinen liikkumavara; ks. HE 54/2019 vp s. 30-31).

Seuraamusmaksu hallinnollisena sanktiona rinnastuu perusoikeuksien rajoitusedellytysten kannalta, kuten hallituksen esityksessäkin (HE 54/2019 vp s. 74-75) on todettu, monin tavoin rikosoikeudellisiin seuraamuksiin kuten sakkoon. Myös kaupallisia toimintoja koskee ns. *ultima ratio* -periaate. Tuon periaatteen mukaan tarpeellinen sääntely tulisi toteuttaa muilla tavoin kuin rangaistuksenluonteisilla sääntelykeinoilla aina kun se on mahdollista tavoiteltavien päämäärien kannalta. Tämä lähtökohta ilmenee myös siten, että perusoikeuksien rajoitusedellytyksiä on syytä arvioida korostetusti tai ”erityisen tarkkaan” milloin ollaan laajentamassa seuraamusmaksun kaltaista hallinnollisen sanktion käyttöalaa.

Hallituksen esityksestä, ja sen taustana olevasta yhteistyöasetuksesta resitaalilausumineen, ilmenee se tärkeä yhteiskunnallinen tavoite eli kuluttajien suoja, jota seuraamusmaksulla tavoitellaan. Kuluttajamarkkinoiden muuttuminen monin eri tavoin ”agressiivisemmiksi” ja nopearytmisemmiksi korostaa tuon tavoitteen tärkeyttä. Jo käytössä olevien oikeusseuraamusten voi perustellusti todeta olevan vaihdannan rytmin ja markkinatapahtumien kannalta usein liian hitaasti tai liian myöhään vaikuttavia. Tämä ”liian hitaasti ja liian myöhään” koskee erityisesti ns. puhdasta sähköistä kaupankäyntiä (jossa sekä tilaaminen että hyödykkeen toimittaminen tapahtuvat tietoverkossa) mutta myös laajemmin lähes kaikkeen kaupankäyntiin ”upotettuja” sähköisen kaupankäynnin ainesosia.

Kuluttajan näkökulmasta rajatylittävä kaupankäynti ei monesti ja valtaosiltaan eroa konkreettisilta toimiltaan mitenkään (puhtaasti) kansallisesta kaupankäynnistä. Tämä johtuu liiketoimintamallien ja niiden tehokkaiksi havaittujen toteutusmuotojen nopeasta omaksumisesta ao. kaupankäynnin alalla siitä riippumatta, onko kysymyksessä rajatylittävä kaupankäynti vai kansallinen kaupankäynti. Ja vaikka vaatimus tasavertaisista markkinapuitteista (ns. equal playing field) koskee nimenomaisesti vain rajatylittävää kauppaa, on tuo vaatimus mielekkäästi kohdennettavissa kaikkeen kaupankäyntiin siitä riippumatta, onko kysymyksessä rajatylittävä kaupankäynti vai kansallinen kaupankäynti. Pidän siksi perusteltuna ja kuluttajien suojan tavoitteen kannalta olennaisena sitä, että esitetty seuraamusmaksu koskee myös kansallista kaupankäyntiä.

Hallinnollisen sanktion määräämisestä ja sen suuruuden perusteista sekä seuraamuksen kohteen oikeusturvasta on säädettävä riittävän täsmällisesti lailla. Nämä vaatimukset koskevat myös nyt esitettyä seuraamusmaksua. Lisäksi sääntelyn on oltava oikeasuhtaista tavoitellun päämäärän kannalta.

Täsmällisyysvaatimuksen kannalta lakiesityksessä on sinänsä yksilöity ne sääntörikkomukset, joiden perusteella seuraamusmaksu voitaisiin määrätä. Yksilöinti on toteutettu mainitsemalla laissa ne säännökset, joiden rikkomista tehostetaan seuraamusmaksulla. Ymmärrettävyyden ja tässä mielessä selkeyden kannalta voidaan kuitenkin huomauttaa siitä, että yksilöintilista on varsin pitkä ja siinä joudutaan usein viittamaan säännöksen osiin (kuten momentteihin tai alakohtiin). Tämä tarkoittaa vaikeaselkoisuutta yleiskuvan saamisen mielessä, vaikka yksityiskohdat olisivatkin riittävästi yksilöityjä. Elinkeinonharjoittajat joutuvat siksi panostamaan sen selvittämiseksi, mitkä niiden toimenpiteet ja miltä osin kuuluvat seuraamusmaksusanktion piiriin. Toisaalta kaikkea elinkeinotoimintaa koskee lähtökohtainen vaatimus sääntelyn noudattamisesta eikä listaan sisälly uusia aineellisia säännöksiä. Sen vuoksi ei voida pitää erityisen merkittävänä sellaista elinkeinotoiminnan intressiä, jossa tehtäisiin merkittäviä toiminnallisia eroja seuraamusmaksun piiriin kuuluvien ja sen ulkopuolelle jäävien kaupallisten toimintojen välille.

Näen tässä suhteessa rinnakkaisuutta verosuunnitteluun. Normaali verosuunnittelu kuuluu asianmukaisesti tehdyn elinkeinotoiminnan perusteisiin, ja on siten elinkeinovapauden suojaama. Sen sijaan ns. aggressiivinen verosuunnittelu, vaikka se ei olekaan kiellettyä, ei sisälly elinkeinovapauden vahvemmin turvaamiin toimintamuotoihin.

Esitetty sääntely täyttää täsmällisyysvaatimuksen.

Perusteellisin pohdinta on syytä kohdistaa oikeasuhtaisuuteen. Tarvitseeko todella näin vahvan puuttumiskeinon alaa laajentaa? Lakiesityksessä tätä on perusteltu eräällä tavalla kaksivaiheisesti: seuraamusmaksu tarvitaan unionin oikeuden tehokkaaseen täytäntöönpanoon, eikä ole perusteita kohdella (puhtaasti) kansallista kaupankäyntiä toisella tavoin. Unionin oikeuden osalta on viitattu komission esittämiin kantoihin niitä kuitenkin tarkasti yksilöimättä (kuka on esittänyt, kenelle ja missä tilaisuudessa). Olisin toivonut tässä tarkempaa selvitystä.

Vaikka oikeasuhtaisuuden vaatimus näyttäisi täyttyvän unionin oikeuden piiriin kuuluvassa rajatylittävässä kaupankäynnissä, ei tästä automaattisesti seuraa se, että sama vaatimus täyttyisi kansallisen

kaupankäynnin osalta. Kuluttajien suojan toteutumista varmistavan oikeudellisen sääntelyn kannalta ei ole perusteltua tehdä eroa rajatylittävän kaupankäynnin ja kansallisen kaupankäynnin välillä. Siksi niiden rinnastaminen on perusteltu. Viittaan tältä osin myös kaupankäynnin muutosrytmin nopeutumisesta aiemmin kirjoittamaani.

Oikeasuhtaisuuden ja hyväksyttävyyden vaatimuksen täyttymisen kannalta on vielä olennaista, että seuraamusmaksun edellytykseksi on asetettu elinkeinotahon toiminnan tahallisuus tai tuottamuksellisuus. Lisäksi on merkityksellistä, että seuraamusmaksun asettamisen edellytysten lisäksi myös seuraamusmaksusta luopumisen edellytykset on säädetty erikseen.

Seuraamusmaksu voitaisiin poikkeuksellisesti määrätä myös yksityishenkilölle. Varallisuus oikeudessa näyttävät vahvistuvan mahdollisuudet ns. vastuun läpimurtoon (*piercing the corporate veil*). On myös oikeuskäytäntöä, jossa yrityksen ympäristövastuu on kohdennettu yrityksen johtohenkilöille. Vaikka tällainen henkilökohtainen vastuu on edelleen poikkeuksellista, saa esitetty kuluttajasuojavastuun kohdentaminen yksityishenkilöille tukea tästä oikeuskäytännöstä. Siinä mielessä aineelliseen oikeuteen ei olla tuomassa mitään täysin uutta.

Pulmallista perusoikeusjärjestelmän kannalta on kuitenkin seuraamusmaksun suuruusharkinnan perustaminen kokonaisarviointiin. Kokonaisarviointia toki tarvitaan tämän hallinnollisen sanktion asettamisessa samaan tapaan kuin rangaistuksen mittaamisessa rikosoikeudessa. Kokonaisarviointi tuo kuitenkin aina mukanaan vaikeaa ennakoitavuutta, joka vaikeuttaa elinkeinotoimintaa. Pidän siksi välttämättömänä, että seuraamusmaksulle on asetettu yläraja. Ylärajaksi esitetään enintään 4 % elinkeinonharjoittajan liikevaihdosta. Tämä on mille tahansa liiketoiminnalle hyvin merkittävä summa, jonka perusteluksi ei riitä arvio siitä, että monesti elinkeinonharjoittajan samaa hyötyä voi ylittää tämän. Se, että unionin oikeudessa kenties valitaan sama taso toisessa normistossa, tukee toki esitystä. Pitäisin selvempänä, että lakiesityksen perusteluissa olisi vielä nykyistä enemmän korostettu ylärajan käytön poikkeuksellisuutta. Esityksessä on yksityishenkilölle poikkeuksellisesti asetetun vastuun yläraja täsmennetty myös euromääräisenä. Liiketoimintayritykselle asetettavan seuraamusmaksun osalta en kuitenkaan pidä tarpeellisenä asettaa vastaavaa euromääräistä rajoitusta.

Kokonaisuutena arvioin, että lakiesitys täyttää oikeasuhtaisuuden edellytyksen, joskin varsin niukasti. Siksi on tärkeää, että seuraamusmaksun kohteeksi joutuvan elinkeinonharjoittajan oikeusturva on selkeästi ja toimivasti järjestetty. Olennaista on, että seuraamusmaksun määrää riippumaton tuomioistuin eli markkinaoikeus. Lisäksi valituslupasääntely ei koske elinkeinonharjoittajan (tai poikkeuksellisesti yksityishenkilön) markkinaoikeuden seuraamusmaksupäätöksestä tekemää valitusta korkeimmalle oikeudelle.

2.2. Koeostot

Luottamus, ja erityisesti eräänlainen perusluottamus kaikkien markkinatoimijoiden toiminnan asianmukaisuuteen, on yksi toimivien markkinoiden lähtökohtia. Perusluottamus alentaa liiketoimintaan osallistuvien elinkeinonharjoittajien mutta myös kuluttajien ns. transaktiokustannuksia eli kustannuksia toisen osapuolen epäasianmukaiseen toimintaan varautumisesta. Varallisuus oikeudessa on vakiintunut lähtökohta, jonka mukaan tämä asianmukaisen toiminnan oletus on erityisen korostunut julkisen tahon toimijoilla (viranomaisilla, kunnilla, jne.). Erityisesti valehenkilöllisyyttä käyttäen tehdyssä koeostossa viranomainen toimii varsinaisen tavoitteensa salaten ikään kuin normaaliasiakkaan roolissa. Viranomaisten mahdollisuudella koeostoihin on vaikutusta elinkeinonharjoittajien toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen, kun tiettyä, tosin hyvin pientä, osaa asiakkaista ei voida olettaa todellisiksi asiakkaiksi.

En silti arvioi liiketoiminnalle aiheutuvia lisäkustannuksia kuluttaja- ja muiden toimivaltaisten viranomaisten koeostomahdollisuuksista kovin merkittäviksi. Ensiksi elinkeinotoiminnassa on jo eri aloilla käytössä muun muassa alan median käyttämiä koeostoja tai niihin rinnastuvia menettelytapoja (esimerkiksi ravintola-arvioinnit). Toiseksi uudet markkinoinnin muodot eli erilaiset käyttäjäarvioinnit ja sosiaalisen median keinot ovat tuoneet mukaan eri rooleissa toimivia asiakkaita. Kolmanneksi voidaan pitää varsin heikosti elinkeinotoiminnan perusteisiin kuuluvana toimintatapana sitä, että pyritäisiin etukäteen estämään tai rajoittamaan kuluttajaviranomaisten tekemiä koeostoja sen selvittämiseksi, millaisin ehdoin ja toimin ao. hyödyke oikeasti luovutetaan. Näkisin rinnasteisuutta esimerkiksi tutkanpaljastimien käyttöön liikenteessä – vaikka monenlaiset navigaatiolaitteet ovat sallittuja aletaan tulla sallitun rajalle tutkanpaljastimien suhteen.

Valehenkilöllisyyttä käyttäen tehty koeosto poikkeaa silti toimivien markkinoiden normaalimenettelyistä. Lisäksi se poikkeaa markkinoiden valvontaviranomaisten tähän asti käyttämistä keinoista. Sen vuoksi on tärkeää rajoittaa viranomaisten käytettävissä olevat toimet yleisen välttämättömyysvaatimuksen lisäksi vain sellaisiin, joihin ei sisälly rangaistussäännösten piiriin kuuluvaa toimintaa tai niihin rinnastuvaa toimintaa. Hallituksen esityksessä (HE 54/2019 vp s. 50) mainitaan erityisesti siitä, että elinkeinonharjoittajaa ei saisi yllyttää lainvastaiseen tekoon. Rangaistussäännöksiin rinnastuvaa toimintaa sisältyy kuitenkin myös sopimusoikeuden pätemättömyysperusteisiin kuten pakkoon, petolliseen viettelyyn sekä kunnianvastaiseen ja arvottomaan toimintaan. Pitäisin tärkeänä korostaa perusoikeusnäkökulmasta sitä, että valehenkilöllisyyttä käyttäen tehtyyn koeostotoimintaan ei saa sisältyä muutenkaan tällaista oikeustoimen pätemättömyysperusteissa tarkoitettua epäasianmukaista toimintaa. Erityisen merkittävänä tässä suhteessa näen oikeustoimilain 33 §:ään sisältyvän arvion siitä, millaisissa olosuhteissa osapuolen olisi kunnianvastaista ja arvotonta vedota oikeustoimeen. On sinänsä selvää, että pätemättömyyssäännökset ja siten myös oikeustoimilain 33 § koskevat viranomaisen valehenkilöllisyyttä käyttäen tekemän koeoston sopimusoikeudellista arviointia. Valehenkilöllisyys tarkoittaa, että hyödykkeen myyjänä toimiva elinkeinonharjoittaja ei tiedä asioivansa viranomaisen kanssa. Tämä seikka korostaa sitä, että viranomaisen kaiken muun koeostoon liittyvän toiminnan on oltava erityisen asianmukaista eli normaaliasiakkaan tyyppistä eli *lainrikkomuksiin yllyttämisestä pidättymisen ohella tulee muutoinkin aktiivisesti pidättäytyä elinkeinonharjoittajan tietämättömyyden epäasianmukaisesta hyödyntämisestä*. Pidän myös tärkeänä, että ehdotettuun 10 §:ään sisältyy määräys siitä, että elinkeinonharjoittajalle annetaan ilmoitus valehenkilöllisyyden käyttämisestä niin pian kuin se on koeoston tarkoitusta vaarantamatta mahdollista.

Lakiesitykseen ei sisälly tarkempaa sääntelyä koeoston käyttöön ottamista koskevasta päätöksenteosta (toisin kuin seuraamusmaksun määräämisen osalta). Koeostoon voidaan ryhtyä normaalilla virkavastuulla. Pitäisin perusteltuna, että ainakin *valehenkilöllisyyttä käyttäen tehtävään koeostoon ryhtymisestä tehtäisiin aina erityinen hallintopäätös ja että tekijänä olisi pääsääntöisesti viraston päällikkö*. Hallituksen esityksessä ennakoidaan, että koeostoja tulotisiin käyttämään varsin vähän. Pitäisin silti tarpeellisena, että valehenkilöllisyyttä käyttäen tehtyjen koeostojen käyttöä seurattaisiin erityisesti sen arvoimiseksi, oliko valehenkilöllisyyden käyttö todella välttämätöntä kulloinkin tehdyn valvonnan toteuttamiseksi. Keinon välttämättömyysvaatimus ei tyhjenny tai sammu perustuslakivaliokunnan arviointiin vaan koskee myös valehenkilöllisyyden käyttöä yksittäistapauksessa.

Viranomaisella olisi oikeus peruuttaa koeosto, ellei se olisi elinkeinonharjoittajan kannalta kohtuutonta. Viranomaiselle annettuna tällainen peruuttamisoikeus on uutuus sopimusoikeuden järjestelmässämme. Ilman peruuttamisoikeutta elinkeinonharjoittaja voisi vilpittömään mieleensä vedoten ylläpitää viranomaisen sopimusvastuuta koeostosta. Peruuttamisoikeutta ei kuitenkaan olisi, mikäli se olisi kohtuutonta elinkeinonharjoittajan kannalta. Pidän peruuttamisoikeuden rajoittamista silloin, kun peruuttaminen olisi ”kohtuutonta elinkeinonharjoittajan kannalta”, asianmukaisena perusoikeusjärjestelmän ylläpitämisen yleisen viranomaistoiminnan luotettavuuden kannalta.

Huomaan myös siitä oikeussuojamuodosta, että valtiolle syntyy vahingonkorvausvastuu niistä vahingoista, joita elinkeinonharjoittajalle aiheutuu perusteettomasta koeostosta. Koska ainakin valehenkilöllisyyttä käyttäen tehtyä koeostoa voidaan pitää julkisen vallan käyttönä, korvataan sellaisen tilanteessa myös ns. puhtaat varallisuusvahingot ilman vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §:ssä asetettua vaatimusta erityisen painavasta syystä.

Katson koeoston esitetystä muodossaan koeoston käytölle asetettujen varsin tiukkojen ehtojen ja elinkeinonharjoittajan käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen perusteella täyttävän elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan perusoikeuksien rajoitusedellytykset. Annan tässä arvionsani erityistä merkitystä sille, että viranomaisella saa käyttää valehenkilöllisyyttä vain, milloin se on välttämätöntä selvityksintressin kannalta (koeoston paljastumisen estämiseksi).

2.3. Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimenpiteet

Nämä toimenpiteet kohdistuisivat sekä sananvapauden että elinkeinovapauden suojaamiin perusoikeuksiin. Rikkomistilanteiden edellytettäisiin olevan ilmeistä. Säännösten rikkomisen pitäisi olla sellaista, josta voisi aiheutua vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle (HE 54/2019 vp s. 73). Lisäksi toimivaltuuden käytön tulisi olla välttämätöntä rikkomuksen lopettamiseksi (HE 54/2019 vp s. 74).

Sääntelyn käytölle on käsillä oleville lakiesityksille yleisesti ominaiseen tapaan tärkeänä yhteiskunnallisena syynä kuluttajien suojaaminen. Perustetta voidaan pitää asianmukaisena perusoikeusjärjestelmän kannalta.

Harkinta ja pohdinta kohdentuu siten oikeasuhtaisuuteen. Ilmeisyys -vaatimus rajoittaa toimivallan käyttöä kuten myös vaatimus vakavasta vahingosta kuluttajien yleiselle edulle. Molempia kriteereitä – ilmeisyys ja vakava vahinko kuluttajien yleiselle edulle – voidaan pitää oikeudellisen harkinnan kannalta selkeinä vaikkakin osaltaan tulkintaa vaativina. Nykyisin vallitsevan oikeudellisen tulkintakäytännön näkökulmasta selkeys on riittävällä tasolla perusoikeusjärjestelmänkin kannalta. Pidän lisäksi hyvänä, että myös välttämättömyyttä, eikä esimerkiksi vain tarpeellisuutta, on käytetty lisäkriteerinä toimenpiteeseen ryhtymiselle. Myös oikeusturvakeinot ovat asianmukaisia (HE 54/2019 vp s. 74).

3. Muut perusoikeuksien kannalta merkittävät esitykset

3.1. Tiedonsaantioikeus

Hallituksen esityksestä (HE 54/2019 vp s. 70) ilmenevällä tavalla perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu mahdolliseksi käyttää ”tarpeelliset tiedot” tunnusmerkkiä milloin tiedot on yksilöity. Muussa tapauksessa edellytetään, että tunnusmerkkinä on ”välttämättömät tiedot”. Lakiesityksessä on muulta yksityiseltä taholta kuin elinkeinonharjoittajalta koskevassa tiedonsaantioikeudessa käytetty ”välttämättömät tiedot” -tunnusmerkkiä mutta pyritty myös yksilöimään tietoja. Pidän tätä hyvänä menettelynä perusoikeusnäkökulmasta.

3.2. Tarkastusoikeus

Tarkastusoikeus ulottuisi tietyissä tilanteissa myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin (HE 54/2019 vp s. 71). Tällöin tarkastuksen on oltava välttämätön ja sille on perusteltu ja yksilöity syy. Lisäksi tiloissa tulisi myös tosiasiallisesti harjoittaa elinkeinotoimintaa. Pidän sääntelyä tältä osin riittävän täsmällisenä ja oikeasuhtaisena kotirauhan suojan kannalta.

4. Yhteenveto

Lausunnossani olennaisimmat arvioinnit tehdään seuraamusmaksun ja koeoston suhteen.

Seuraamusmaksun osalta arvioin, että lakiesitys täyttää oikeasuhtaisuuden edellytyksen, joskin varsin niukasti. Seuraamusmaksun käyttöala laajenee olennaisesti nykyisestä ja sen maksimi on varsin korkea (4 % liikevaihdosta). Siksi on tärkeää, että seuraamusmaksun kohteeksi joutuvan elinkeinonharjoittajan oikeusturva on selkeästi ja toimivasti järjestetty. Olennaista on, että seuraamusmaksun määrää riippumaton tuomioistuimien eli markkinaoikeus. Lisäksi valituslupasääntely ei koske elinkeinonharjoittajan (tai poikkeuksellisesti yksityishenkilön) markkinaoikeuden seuraamusmaksupäätöksestä tekemää valitusta korkeimmalle oikeudelle.

Katson koeoston käytölle asetettujen varsin tiukkojen ehtojen ja elinkeinonharjoittajan käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen perusteella täyttävän elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan perusoikeuksien rajoitusedellytykset. Annan tässä arviossani erityistä merkitystä sille, että viranomaisen saa käyttää valehenkilöllisyyttä vain, milloin se on välttämätöntä selvityksintressin kannalta (koeoston paljastumisen estämiseksi).

Rovaniemi, 6.11.2019

Juha Karhu

Emeritusprofessori